

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات عرب

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات عرب

عنوان پایان نامه:

معناشناسی تاریخی - توصیفی واژه « ضرب » در قرآن کریم

استاد راهنما

دکتر علی نظری

استاد مشاور

دکتر کبری خسروی

نگارش

معصومه ساعدی

دی 1393

معناشناسی تاریخی - توصیفی واژه ضرب در قرآن کریم

چکیده

معناشناسی یکی از رهیافت های نوین در حوزه زبان شناسی است که به مطالعه و تفسیر و تحلیل و نیز ترکیب کلمه ها در عبارت ها و جمله های خاصی می پردازد. در واقع معناشناسی کلیدی برای گشایش درهای متن کلام است این دانش در اواسط قرن 19 پا به عرصه گذاشت ماکس مولر و میشل بریال از جمله افرادی بودند که در وضع این دانش مشارکت چشمگیری داشتند

پژوهش حاضر درصدد است از طریق شناسایی کاربرد تاریخی و توصیفی واژه ضَرَبَ، تطور و توسعه معنایی این واژه را پیش از اسلام و پس از آن تعقیب کند تا به درک هر چه بهتر مفهوم آن نائل آید و با اهتمام به کاربردهای «ضَرَبَ» با توجه به بافت آیه، سیاق آیات قبل از آیه ی مورد نظر و فضای آیاتی که بعد از آن آیه قرار می گیرند و سایر عناصر تشکیل دهنده همچون واژگان متقاربه المعنی، وجوه آن را مشخص کند که نهایتاً به کشف اصول کلی حاکم بر معانی آیات نه تنها مراد ظاهری آیات، با روش توصیفی - تحلیلی دست یابد. واژه ضرب یکی از واژه های قرآنی است که 57 بار به آن اشاره شده است حاصل بررسی و تحلیل معناشناسی در این پژوهش نشان داد که سیر معنایی این واژه با توجه به بافت معنایی آیات قرآن، معانی متعددی چون زدن، سفرکردن، (به قصد تجارت یا جهاد و جنگ)، پایکوبی، رویگردانی، مَثَل زدن برای بیان و توصیف و... دارد

کلید واژه ها: قرآن کریم، معناشناسی، ضرب